

HOMO OECOLOGICUS ALAPÍTVÁNY

PROMINENS KUTATÁS

BUDAPEST, 2019. SZEPTEMBER 12.

1.Kutatási feladat

Cegléd Város Önkormányzata szociális térkép készítésével bízta meg a Homo Oecologicus Alapítványt. A szociális térkép célja, hogy tudományos eszközökkel, elméleti és empirikus megközelítéssel kerüljön megvizsgálásra Cegléd város lakosságának társadalmi, demográfiai viszonyai, aktuális szociális helyzete, illetve a különböző szociális ellátási formák igénybevételének módjai, valamint az azokkal kapcsolatos lakossági elvárások és a különböző továbbfejlesztési igények.

A kutatás eredményei, a szociális térkép, a megalapozó, komplex metodikára épülő vizsgálatok Cegléd számára több oldalról is hasznosíthatóak. Egyrészt megismerhetővé válnak a város mai főbb társadalmi, szociális jellegzetességei, a város sajátos fejlődésének ismérvei, továbbá az elmúlt években, évtizedekben lezajlott folyamatok fontosabb társadalmi sajátosságai, a lakossági vélemények, és egyúttal a város szociális helyzetének javításához kapcsolódó lakossági igények. A település döntéshozói számára készíthető összegzések elősegítik a szociális szolgáltatásfejlesztési irányok pontosítását, a területi szempontok erőteljesebb alkalmazását, illetve a lehetőségeket biztosítanak a társadalmi érdekek egyeztetésére, illetve a lehetséges társadalmi konfliktusok veszélyeinek az feloldására. Másrészt a kutatási eredmények – benne hangsúlyosan az új információk megismerésével - mentén szélesedhet az önkormányzat szociális fejlesztési célú pályázati aktivitása is.

A prominens kutatás (fókuszcsoportos kutatás)¹ alapvető célja megismerni azt, hogy a helyben működő aktív civil szervezetek mit gondolnak a társadalompolitikai alrendszer - benne a különböző közösségi szociális, egészségügyi, oktatás-nevelési, gyermekjóléti alap és szakellátások szolgáltatások - jelenéről, jövőjéről, előnyeiről és hátrányairól. Mindemellet arra is szeretettünk volna rávilágítani, hogy a kutatásban résztvevő civilek mit gondolnak a

---

¹ Fókuszcsoportos kutatás (Focus Group Research): A kvalitatív kutatási módszerek legnépszerűbb formája. Célja, hogy a meghívott kutatási alanyok véleménye mellett feltárja érzéseiket, attitűdjeiket, tudat alatti motivációikat a kutatási tárgyával kapcsolatban. A beszélgetésben általában 8-10 (minicsoportok esetében 4-6) személy vesz részt, akik elmondják korábbi tapasztalataikat, véleményeiket, érzéseiket, meggyőződéseiket. A beszélgetést képzett moderátor vezeti. A téma rendkívül változatos; lehet egy termék, egy márka, csomagolások, reklámok, promóciós megoldások.

A fókuszcsoportos beszélgetés félig strukturált kérdőív alapján történik, tehát a kérdések és az azokra adható válaszok nem szigorúan követendőek. A moderátor témavázlat alapján irányítja a beszélgetést.

A kutatás eredményei nem reprezentatívak, illetve nem statisztikai jellegű, számszerűsíthető adatok, hanem olyan vélemények, fogyasztói megközelítések, állítások, érzések, jellemzések, amelyek elemzésével mélyebb betekintés nyerhető a felhasználók gondolkodásába. Megalapozó kutatásként is használatos. (<http://mediapedia.hu/fokuszcsoportos-kutatas>)

fiatalok (18 év alattiak), illetve az időskorúak ceglédi körülményeiről, életminőségüket befolyásoló tényezőkről, valamint a helyi társadalommal összefüggő közösségi kérdésekről.

A fókuszcsoportos beszélgetésben részt vettek (jelen zárótanulmány melléklete tartalmazza a megjelent civil szervezeteket) között sport, szociális, gazdasági szervezet képviselői, munkatársai mondhatták el várossal kapcsolatos élményüket, attitűdjeiket. A fókuszcsoportos beszélgetés vonatkozásában különösen fontos volt a mindennapi problémák megismerése, illetve azokra az alternatív megoldások megkeresése.

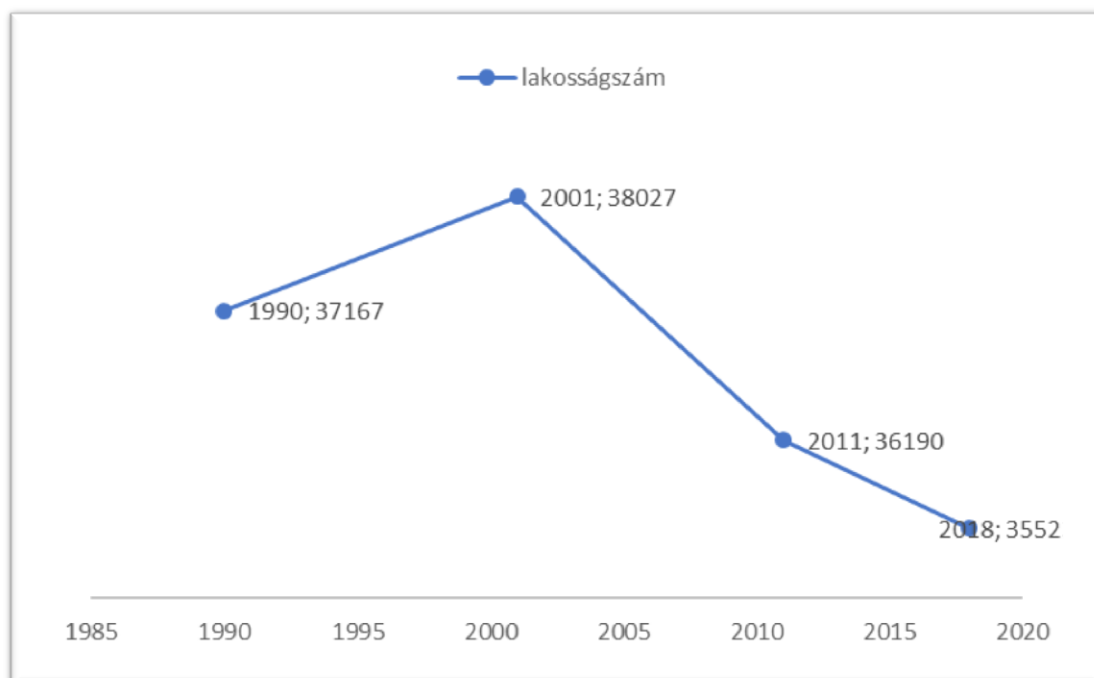
2. Cegléd, mint a civil prominens kutatás tárgya

Cegléd városa Budapesttől 70 km-re elhelyezkedő élhető kisváros. A város 21. századi szerepét alapvetően elhelyezkedése, Budapesthez és a Liszt Ferenc Nemzetközi Reptérhez, Szolnokhoz és Kecskeméthez való közelsége határozza meg. Valójában e földrajzi szerep sok kiváltságot ad, mindezek által a várost jó pozícionálnak tekinthetjük.

A város életét, mindennapjait befolyásolja intézményesítettsége, a rendelkezésére álló lehetőségek köre – kulturális, oktatási vagy szociális és gazdasági, valamint a helyben élő emberek kötődése, lokálpatrióta mivolta. A településen számos civil kezdeményezés található, melyek mindegyike egy-egy terület civil képviselőire irányul, részt vesznek a mindennapokban, a város szerveződő életében, munkájában.

Cegléd város stabil településmutatói egyfelől függenek a helyben élők állandóságától, a helyi társadalom jelenlététől. A város lakosságsváltozása az elmúlt közel 30 évben alig változott. Egy folyamatos, alacsony csökkenés kimutatható, de az ország többi hasonló nagyságú településén hasonlóképpen alakultak ezek a számok.

1. számú ábra
Lakosságsváltozás 1990-2018. között
Cegléden

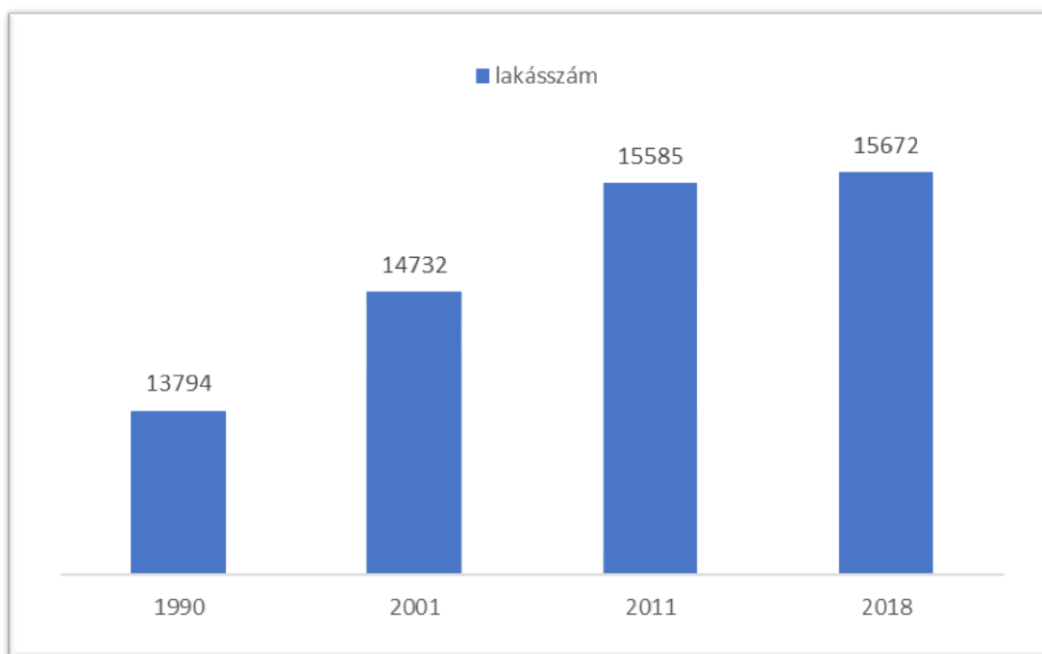

*Forrás: Helységnévtár, 2018.
Laki, 2019.*

A lakásmutatókat tekintve elmondható, hogy 1990 és 2018 között a lakások számában 8,8%-os emelkedés látható, mely elsősorban az új lakóparki épületekben található lakások vonatkozásába érhető tetten. A lakásépítés és lakáskérdés egy település megtartásában elsődleges szerepet játszik. A település – ahogy ez a fókuszcsoporthozos beszélgetésekből is látható lesz – lakóinak megfelelő élet- és lakókörülményt kíván biztosítani, ezzel is a városi megtartó erő fontosságát hangsúlyozva.

Kiemelendő továbbá az is, hogy a helyi társadalom számára sem elhanyagolandó milyen minőségű lakóingatlanokkal rendelkezik, egy vagy többgeneráció együttélésére alkalmasnak tekinthető-e vagy sem.

2. számú ábra
Lakásszámváltozás 1990-2018. között
Cegléden

*Forrás: Helységnévtár, 2018.
Laki, 2019.*

Cegléd város lakosság-megtartó ereje több terület együttes hatásán múlik, az intézményi háttér, a különböző fejlesztések köre, illetve az önkormányzat helyi társadalommal történő hosszútávú gondolkodása.

„A települési közszolgáltatások, különösen az egészségügyi és oktatási fejlesztések nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy a városi lakosok képzettsége és egészségi állapota megfelelő legyen. Fontos a kulturálódás és a szórakozás lehetőségeinek bővítése, feltételeinek javítása kiemelten a fiatal korosztályok helyben tartása érdekében. A fejlesztések révén biztosítható, hogy a település vonzóvá válhat nemcsak települési, hanem térségi szinten is, mely erősíti Cegléd foglalkoztató központi és iskolavárosi szerepét. A tervezett fejlesztések között az intézmények (kiemelten az önkormányzati intézmények) energiaracionalizálását elősegítő fejlesztések hozzájárulnak ezen intézmények fenntartható üzemeltetéséhez is.” (ITS, 2015.)

3. A fókuszcsoportos kutatás tartalmi elemei

3.1 A városi civil szektor és a fókuszcsoport viszonya

- A településen (2019. július végi állapot szerint) 85 civil szervezet működik a városban. Ebből 2 közalapítvány, 78 alapítvány és 5 egyesület. A szervezetek oktatási, kulturális, szabadidős, sport és a szociális területeken működnek.
- A fókuszcsoportos beszélgetésben a működő civil szervezetek 14%-a vett részt. A szervezetek között szociális, szabadidős tevékenységet végzők, kulturális és sport tevékenységet végeznek.
- A fókuszcsoportos kérdések köre a városi léttel összefüggésben készültek és kerültek feltevésre a hallgatóság körében. Fontos volt tudnunk, hogy a résztvevők számára mit jelent a város - milyennek látják, mit szeretnek benne, illetve milyen dilemmáik vannak a várossal összefüggésben. Kiemelt kérdésként jelent meg az egyéni és társadalmi/szervezeti szintű szociális szolgáltatások minőségének, jelentőségének szerepe is, valamint a változtatások szükségessége, változtatása.

3.2 A ceglédi fókuszcsoportos kutatásban napirendre került kérdések, tématerületek

1. Milyen mértékű a társadalmi bevonódás, az intézmények hol segítenek, illetve nem segítenek a helybelieknek?
2. Mennyire érzik a civilek a városi szolgáltatásokba való bekapcsolódásuk fontosságát, hol szükséges mindenféleképpen a változtatás, a civil beavatkozás?
3. Mit jelent a város a helyben élők számára? Milyen mértékben elégedettek a humán szolgáltatásokkal?
4. A városban/városból mennyire jellemző a fiatalok elvándorlása, célja-e a településnek az ifjúság megtartása, van-e olyan koncepció, mely ezt segíti, vannak-e olyan kezdeményezések, amelyek a fiatalok helyben maradását erősítik.
5. Milyen kapcsolatot látnak a fiatalok és idősek között?
6. Mit jelentenek az idősek a városnak, szerepet kapnak-e a település aktív életében, milyen módon kerülnek bevonásra, milyen szociális szolgáltatásokkal segítik az életüket megkönnyíteni.
7. Milyen változtatásokat, újításokat látnának szükségesnek – intézményi szinten?

3.3 A fókuszcsoporth általános eredményei – a legfontosabb kutatási tapasztalatok

3.3.1 Cegléd élhető város

- A fókuszcsoporthos kutatásban részt vett civil szervezetek képviselői és az általuk ismert/képviselet szervezetek tagjai szeretnek városban élni.
- A szervezetek a várost magukénak tekintik, megpróbálnak mindent megtenni érte, szeretnek itt tevékenykedni. Ez szakmai és anyagi potenciát egyaránt jelent, azonban ezutóbbi éppen a civilek közötti konfliktust is erősítheti - pl. gondolva a különböző pályázatokra, elnyerhető pénzösszegekre.
- A civilek szerint a város szépen fejlődik, látványos és kevésbé látványos formában is. Cegléd belvárosa és környéke közösségi szintéreként kíván funkcionálni a helyben élők és a turistáknak egyaránt.
- A település helyzetét javítja a tény is, hogy gazdasági és közlekedési szempontból is alkalmas, jó helyen Budapesthez, Szolnokhoz és Kecskeméthez egyaránt közel helyezkedik el könnyen elérhető a vasúttal, autóval és bármely más közlekedési eszközzel. Ez nyilván a város megítélésében is pozitív szereppel bír.

3.3.2 A helyben maradás és tenni akarás, illetve a civil kurázsi összefüggései

- A fókuszcsoporth tagjai körében általános volt a megítélés, hogy sokszor nem a tősgyökeres ceglédiek, hanem a később betelepült egyes megfogalmazás szerint „gyűtt-ment” emberek próbálnak tenni a településért. Aki valamilyen helyi szervezetet képvisel, az aktívan teszi mindezt. Ahogy ezt az egyik civilszervezet képviselője jelezte is - *“Ha én teszek egy közösségért, akkor azt felemelem”*. Minden korosztály számára fontos a település, legyen az idős, fiatal vagy középkorú.
- A város megtartó erejére példa az alább elhangzott vélemény: *„A város megtartó erővel bír, de aki el akar menni, annak nem áll útjába. Ugyanakkor gyakran, azonnal vagy néhány év múlva az elköltözők visszatérnek. A fiatalok esetében érdekes képet láthatunk - 20-25 éves korukban elköltöznek, viszont a családalapítás időszakában (itt könnyebb gyereket nevelni, lokálisabb) visszatérnek. Budapest, Szolnok, Kecskemét és a főváros agglomerációja könnyen, gyorsan elérhető - akár közúton, akár*

vonatközlekedéssel, tehát nem okoz gondot, ha némi kikapcsolódásra, nagyvárosi, más városi "légkörre" vágnak a fiatalok."

3.3.3 A helyben maradás (mint népességmegtartás) elsődleges okai civil szemmel

- A városban az önkormányzati és állami (lévén Cegléd járásközpont település is) intézmények mellett jelentős számú civil szociális és kulturális intézmény is megtalálható, fontos, hogy a működő sportszervezetek különösen fontos, aktív szerepet töltenek be – mindezek együtt egy település életében a különböző társadalmi csoportok számára közösségi erőt, építőkövet jelent.
- Nagyon domináns, meghatározó vélemény volt a fókuszcsoport tagjai részéről, hogy Cegléd egyértelműen „*élhető város*”, és habár vannak elköltözők - főként a fiatalok -, de sokan vissza is jönnek a későbbiekben egyedül vagy családotul. A kötődés korosztályfüggő és ez a függőség tapasztalható a szociális, kulturális identitáson is. Vannak a „*nagyon ragaszkodó*” lokálpatrióták és vannak a „*vándorlelkek*”. A szolgáltatások hiánya, hiányossága viszont csak ritka esetben befolyásolja az elköltözést, indirekt módon erősítve az élhető település tényét. Sokféle okot tulajdoníthatunk ennek - mint például a kalandvágy, a házassági mobilitás vagy a fővárosi/nagyobb városi munkahelyek.
- A helyben maradók a települést szeretik és fejleszteni kívánják. A helyi társadalom bevonása nem egyszerű, a fókuszcsoportos kutatásban elhangzottak szerint a településen élők több csoportot alkotnak a városhoz való kötődés szempontjából:
  - 1.) azok, akiknek nagyon fontos a város, ők a mindennapokban hathatós segítséget nyújtanak a rászorulóknak, a fiataloknak és időseknek, valamint bevonódnak azokba a folyamatokba, amelyek a város életét alakíthatják.
  - 2.) A második csoportba azok tartoznak, akik bár a városban élnek, de munkahelyük, tanulmányaik vagy egyéb más társadalmi, gazdasági kötelezettségeik okán más városhoz, településhez kapcsolódnak, így ők alapvetően ingáznak, ugyanakkor – ha csak eseti jelleggel is - az ún. közösségi szolgáltatásokat (pl. egészségügy) igénybe veszik.
  - 3) A harmadik csoportba tartozók azok a lakók, akik már adott esetben korukból vagy anyagi okokból kifolyólag a város szolgáltatásait egyre kevésbé tudják igénybe venni.

4. Előnyök és problémák civil szemmel

4.1. Pozitívumok valamint megoldásra váró problémák

- A település alapvető intézményei körébe tartoznak az egészségügyi ellátórendszer intézményei, az oktatási és kulturális intézmények, az önkormányzat, a munkaügyi központ, valamint a különböző gazdasági szervezetek.
- A fókuszcsoporthoz tartozó kutatás szerint a helyben lévő működő civil szervezetek az Önkormányzattal felemás kapcsolatot ápolnak. Működésükre az önállóság, a társadalmi felelősségvállalás jellemző, láthatóan a sport területén lévő szervezetek különösen kiemelkednek ebből a körből. Aktív résztvevői a város életének. Ahogy az egyik fókuszcsoporthoz tartozó résztvevő jelezte; „*mozgatórugóként jelennek meg a település életében*”.
- A város egyre jobban épül kifelé, új lakóépületek jelennek meg, a megfelelő utak, a jó közlekedés nem okoz gondot a bejutásban – ez egyértelműen, mint pozitívum jelent meg.
- Megoldásra vár a fiatalok és idősök közötti együttműködés, kommunikáció kérdése. Kevés kapcsolódás van a két szélső két generáció között, ennek erősítése szükséges volna, ehhez a civil aktivitás és kapacitás szélesebb alkalmazása fontos volna.
- Közös rendezvények, szórakozási és kulturálódási lehetőségek megteremtése mindebben a kapcsolat építésben fontos lehet. A közösségi pontok kialakítása a városban elkezdődött, de hiányzik az aktivitás. Az idősök kevésbé mozdulnak ki. Egy-egy civil szervezet esetében megjelennek az aktív idősök, de idő kell a bevonódásra.
- Az időslét az nem egyenlő a kivonulással. A civil szervezeteknek maguknak kell a saját korosztályból felépíteni a közösséget, segíteni, támogatni őket abban, hogy működjenek is.
- A városban működnek a nyugdíjas klubok, vannak olyan intézmények, helyi csoportok, ahová elmennek a nyugdíjasok. Számos esetben – akár rendezvényi vagy közösségi szervezés szintjén – ragaszkodnak a hagyományokhoz, a múlthoz és kevésbé vevők az újításokra.

4.2 A települési szolgáltatások értékelése

- Közszolgáltatások: Összességében a településen „mindenféle” szolgáltatási tevékenység megtalálható, melyek többnyire kielégítik a helyben élők szükségleteit. *„Jó az oktatás, különféle oktatási intézmények működnek a városban, az ellátások – szociális, egészségügyi, oktatási – megfelelő színvonalúak. A kórházi ellátás hasonló az országos ellátórendszerekben tapasztaltakhoz.”*
- Gazdasági szervezetek: helyzete azonban nem feltétlen jó. A KKV szektor esetében tapasztalható hiányosság, illetve valamit kellene kezdeni a szektor aktívabbá tételében.
- Foglalkoztatás: A fókuszcsoporthoz tagjai abban egyetértettek, hogy a ceglédiek sokat ingáznak a közeli vagy budapesti munkahelyekre, ugyanakkor más településekről is egyre többen járnak Ceglédre munkavégzés végett. A bérek eltérősége Budapest és a térség esetében erőteljesen tapasztalható. A foglalkoztatás területén kiemelő, hogy a kis- és középvállalkozások nem igen tudják kitermelni a bért, így nagyon kevés cég van, amelyik hosszútávon képes működni, munkát biztosítani. A fő munkaadók egyfelől az önkormányzati, valamint a hozzákapcsolódó kissevítő cégek, illetve a nemzetközi multinacionális háttérrel rendelkező foglalkoztatók – pl. ALDI, LIDL.
- Humán szolgáltatások: az idősgondozással, ellátással összefüggően, különböző oktatási-képzési intézményekben, valamint Gyógyfürdő és Szabadidőközpont, uszoda biztosítja a kulturális és kikapcsolódási lehetőségeket. A fogyatékosellátást egyházi keretek között végzi a település, szükség lenne még a speciális csoportok ellátására, az abban való közreműködésre.

4.3 Szakember – mint munkaerőhiány – problematikája

- Nagy gondot jelent – hasonlóan az ország más részeihez – a különböző területeken jelentkező szakemberhiány. Ez majd minden területen jellemző. Kiemelkedik a fogyatékosokkal valamint az ún. sajátos nevelésű gyermekekkel (SNI) való foglalkozás. E területen is fontos a város intézményeivel való együttműködés, a szakszolgálattal még működik, de nem feltétlen jól. Mióta nem a város, hanem a tankerület vezetése alatt áll az intézmény, azóta láthatóan nehezebb az együttműködés a civilek szerint.
- A szociális szolgáltatás területén leginkább a szakemberhiány jelenik meg. Hiába állandó a lakosság szám, a településre történő be- és kivándorlás, ez a kérdés évek, lassan évtizedek óta nem megoldott.

- Az mindenki számára egyértelmű, hogy a szociális terület viszi a pénzt, de megoldást kell találni néhány fontos terület képviselőjére.
  - o Az ápolók Budapestre járnak dolgozni, konkrétan ápoló hiányban szenved a helyi kórház intézménye.
  - o Támogató szolgálat van, még egy-egy szakember is, de a szenvedélybetegekkel és az autistákkal kevésbé tudnak foglalkozni – a megfelelő ember hiányából adódóan. A fejlesztő foglalkozások kérdése pedig megoldást igényel.

4.3 Együttműködések, koordinációk Cegléden

- A fókuszcsoportban résztvevők úgy gondolják, hogy a településen lévő szervezetek együttműködése felemás. Egyfelől amennyiben, ha érdekeik úgy szolgálják, akkor együttműködnek, másfelől működik a városi szociális kerekasztal, amelyben éves szinten egy, esetenként két találkozással próbálják a megoldani azokat a helyi társadalmi kérdéseket, amelyeket a szervezetek egyedül nem tudnak. Ugyanakkor felmerült az igény, hogy a jövőben érdemes volna a szociális kerekasztal működését hatékonyabbá – s így a lakosság szempontjából társadalmilag hasznosabbá tenni – amely felveti a változás igényét.
- A helyi önkormányzattal a szervezetek egésze rendszere (akár heti, akár napi szintű) kapcsolatban állnak. A hivatal fontos állomás a szükséges segítségnyújtásban, ez anyagi és társadalmi jellegű egyaránt lehet.
- A gazdasági szervezetek mindezt a piac, az anyagiak oldaláról tekintik. Itt nem feltétlen beszélhetünk más szervezetekkel való aktív kapcsolatáról, esetenként az Önkormányzat vagy a hasonló gazdasági érdekeltségű szervezetek jöhetnek számításba.
- A szervezetek oldaláról az együttműködés vertikális vonalaival nincs probléma. Kiemelten fontos a szervezetek számára, hogy helyi szinten tudjanak együttműködni, megkapni a megfelelő segítséget.
- A szervezetek mindegyike - a beszélgetés során - abban egyetértett, hogy a helyi igényeket kellene ellátni, a szükségletek felmérése mellett. Ehhez azonban a társadalmi aktivitás szüksége lenne.

MELLÉKLET
A FÓKUSZCSOPORTBAN RÉSZT VETT
CEGLÉDI CIVIL SZERVEZETEK, INTÉZMÉNYEK

- Cegléd és Térsége Ipartestület

- Ceglédi Kürtös Népművészeti Egyesület

- Pest Megyei Szabadidősport Szövetség (ceglédi szervezet)

- Napsugár Közösségépítő Egyesület

- ADHD Magyarország Pálföldi Alapítvány

- Ceglédi Városvédő és Szépítő Egyesület

- Cegléd és Térsége Látássérültjeinek Egyesülete

- Ószikék Ceglédi Szociális Alapítvány

- Molnár Mária Református Szeretetotthon

- Ötletbank Egyesület